

PROTOCOL WERVING EN SELECTIE VAN RAADSHEREN IN DE HOGE RAAD DER NEDERLANDEN

Vastgesteld door de gerechtshofvergadering van de Hoge Raad der Nederlanden op 15 april 2022. Het protocol is per 1 mei 2022 in werking getreden.

Preambule

De Grondwet bepaalt in artikel 118, lid 1, dat de leden van de Hoge Raad der Nederlanden worden benoemd uit een voordracht van drie personen, opgemaakt door de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Daartoe zendt de Hoge Raad met toepassing van artikel 5c, lid 6, van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren een lijst van aanbeveling van kandidaten aan de Tweede Kamer. Het 'Protocol werving en selectie van raadsheren in de Hoge Raad der Nederlanden' beoogt de interne procedure vast te leggen om te komen tot een lijst van aanbeveling aan de Tweede Kamer.

1. Begripsomschrijvingen

- a. de lijst van aanbeveling: de lijst van drie of zes kandidaten, als bedoeld in artikel 5c, lid 6, van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren, ten behoeve van de door de Tweede Kamer der Staten-Generaal op te maken voordracht van drie personen;
- b. het presidium: het overleg waarvan deel uitmaken de president en de vicepresidenten, alsmede met een adviserende stem de procureur-generaal en de plaatsvervangend procureur-generaal, waarbij de griffier als secretaris optreedt;
- c. de kamers: de civiele kamer, de strafkamer en de belastingkamer van de Hoge Raad der Nederlanden;
- d. het parket: het parket bij de Hoge Raad der Nederlanden;
- e. de commissie: de commissie als bedoeld in artikel 5 van dit protocol;
- f. de president: de president van de Hoge Raad der Nederlanden;
- g. de procureur-generaal: de procureur-generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden;
- h. de griffier: de griffier van de Hoge Raad der Nederlanden.

2. Samenstelling van de Hoge Raad

De kamers spreken ten minste een maal per jaar over de gewenste samenstelling van de kamer (het kamerprofiel), de te verwachten vacatures en het gewenste profiel van kandidaten voor de vervulling daarvan. Daarbij wordt aandacht besteed aan een evenwichtige samenstelling van de kamer, mede in relatie tot de Hoge Raad als geheel, onder meer uit een oogpunt van leeftijd en geslacht van de leden en een zekere spreiding naar beroepsachtergrond en de mate van specialistische en generalistische kennis. Ook wordt in dit verband aandacht besteed aan de aanwezigheid van managementvaardigheden met het oog op de vervulling van in de toekomst openvallende leidinggevende functies binnen de kamer en binnen de Hoge Raad.

3. Vacature en lijst van aanbeveling

1. Wanneer in een vacature in de Hoge Raad moet worden voorzien, zendt de president aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal een lijst van aanbeveling, voorzien van een door hem opgestelde toelichting, waarbij gevoegd de curricula vitae en een persoonlijke motivering van de kandidaten.
2. De lijst van aanbeveling bevat de namen van zes kandidaten die bij een (toekomstige) vacature in aanmerking komen om op de voordracht voor benoeming in de Hoge Raad geplaatst te worden.

3. Op de lijst van aanbeveling staan in beginsel ten behoeve van elke kamer de namen van twee kandidaten.
4. Wanneer door de benoeming van een kandidaat of anderszins een plaats op de lijst van aanbeveling openvalt, wordt daarin door de Hoge Raad voorzien op de wijze in de onderdelen 3 tot en met 8 van dit protocol bepaald.
5. De president, de procureur-generaal en de griffier lichten op uitnodiging de lijst van aanbeveling toe aan de Vaste commissie voor Justitie en Veiligheid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

4. Rol van de kamer

1. Elke kamer spreekt tenminste een maal per jaar over mogelijke kandidaten, die geschikt worden geacht om in overweging te worden genomen voor plaatsing op de lijst van aanbeveling, waarbij met het oog op een evenwichtige samenstelling van de kamer, mede in relatie tot de Hoge Raad als geheel, in ieder geval rekening wordt gehouden met de in onderdeel 2 genoemde factoren.
2. De griffier plaatst periodiek een publieke oproep, op basis waarvan mogelijke kandidaten van hun belangstelling blijf kunnen geven en derden mogelijke kandidaten kunnen aandragen. Ook de president kan de kamers namen aandragen van mogelijke kandidaten.
3. De kamer draagt zorg voor een goede afstemming over mogelijke kandidaten met de procureur-generaal.
4. Een vertegenwoordiging van de kamer kan met een mogelijke kandidaat een oriënterend gesprek voeren. Wanneer de betrokkene tevens in beeld is als mogelijke kandidaat voor het parket kan de procureur-generaal of een door hem aangewezen lid van het parket deelnemen aan dit gesprek. Wanneer het een kandidaat betreft met een meer algemeen profiel kan een vertegenwoordiging van een andere kamer deelnemen aan dit gesprek. Een extern lid van de commissie kan op verzoek van de kamer aan het oriënterende gesprek deelnemen.
5. Wanneer een plaats op de lijst van aanbeveling is opengevallen en voorzienbaar is dat een concrete vacature binnen de kamer zal ontstaan, bepaalt de desbetreffende kamer het profiel waaraan de kandidaat dient te voldoen om in aanmerking te komen voor plaatsing op de lijst van aanbeveling. De kamer selecteert de kandidaat die het meest in aanmerking komt voor plaatsing op de lijst van aanbeveling.
6. De voorzitter van de kamer doet mededeling van de voorgestelde kandidaat aan de president en de voorzitter van de commissie. Daarbij doet de voorzitter aan hen toekomen het door de kamer vastgestelde profiel voor de vacature, een recent curriculum vitae van de kandidaat en een eventuele lijst van publicaties van de kandidaat. De president verzoekt de kandidaat om een schriftelijke motivering van zijn of haar belangstelling voor een plaats op de lijst van aanbeveling. Die motivering maakt deel uit van de stukken in het vervolg van de procedure.

5. Commissie

1. De president benoemt, gehoord het presidium, een commissie die tot taak heeft om te adviseren over kandidaten die geschikt worden bevonden om geplaatst te worden op de lijst van aanbeveling.
2. De commissie kan gevraagd en ongevraagd advies uitbrengen over het profiel waaraan mogelijke kandidaten dienen te voldoen en over de procedure zoals in dit protocol beschreven.
3. De commissie bestaat uit een lid van elk van de kamers, twee leden van buiten de Hoge Raad en een voorzitter die lid is van de Hoge Raad en als zodanig wordt benoemd. De griffier treedt als secretaris van de commissie op.
4. De leden uit elk van de kamers worden benoemd op voordracht van de kamer waarvan zij deel uitmaken. De president raadpleegt de voorzitter van de commissie over de benoeming.

5. Voor de werving van de leden van de commissie van buiten de Hoge Raad wordt door de president, gehoord het presidium, een profiel opgesteld waaraan zij dienen te voldoen. De president bepaalt de wijze van werving, waarvan het plaatsen van een publieke oproep deel kan uitmaken. Het profiel wordt gepubliceerd op de website van de Hoge Raad.
6. De leden en de voorzitter worden benoemd voor een periode van drie jaar, waarna herbenoeming kan volgen.
7. Voor elk lid, zowel uit een kamer als van buiten de Hoge Raad, kan de president, gehoord het presidium, een plaatsvervangend lid benoemen. De bovenstaande bepalingen onder 4 tot en met 6 zijn van overeenkomstige toepassing.
8. De externe leden ontvangen voor hun werkzaamheden een vergoeding overeenkomstig de Wet vergoedingen adviescolleges en commissies en het Besluit vergoedingen adviescolleges en commissies.
9. De commissie regelt op voorstel van de voorzitter haar interne werkzaamheden.

6. Rol van de commissie

1. Wanneer door de voorzitter van een kamer aan de voorzitter van de commissie mededeling is gedaan van een kandidaat die naar het oordeel van die kamer het meest in aanmerking komt voor plaatsing op de lijst van aanbeveling, voert de commissie met de voorgestelde kandidaat een gesprek. De voorzitter en de secretaris van de commissie regelen de gang van zaken rond dit gesprek.
2. De commissie brengt haar gemotiveerde advies over plaatsing van de voorgestelde kandidaat op een lijst van aanbeveling uit aan de president. De voorzitter van de desbetreffende kamer ontvangt gelijktijdig een afschrift van het advies.
3. Nadat het advies is uitgebracht informeert de president de kandidaat over de inhoud van het advies van de commissie en over de verdere procedure.

7. Besluitvorming lijst van aanbeveling

1. De president agendeert het uitgebrachte advies van de commissie voor de eerstvolgende vergadering van het presidium.
2. Het presidium neemt een principebesluit over plaatsing op de lijst van aanbeveling van de voorgestelde kandidaat en over de volgorde van de kandidaten op de lijst.
3. Na het principebesluit van het presidium consulteert de president hierover, in aanwezigheid van de procureur-generaal, de kamers en het parket.
4. Indien vanuit de kamers en het parket geen bezwaren worden geuit tegen de voorgestelde kandidaat, kan als vaststaand worden aangenomen dat de Hoge Raad het besluit heeft genomen tot plaatsing op de lijst van aanbeveling van de voorgestelde kandidaat en tot de volgorde van de kandidaten op de lijst.

8. Afrondend gesprek en inwinnen van informatie

1. Voordat een lijst van aanbeveling aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal wordt gezonden, voert de president een gesprek met de kandidaat.
2. De president kan in elk van de hiervoor onder 4 tot en met 7 beschreven fasen van de totstandkoming van een lijst van aanbeveling met toestemming van een kandidaat informatie inwinnen bij referenten.

9. Lijst van aanbeveling voor een raadsheer in buitengewone dienst bij de Hoge Raad als bedoeld in artikel 5a, lid 3, van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren

1. Wanneer in een benoeming tot raadsheer in buitengewone dienst bij de Hoge Raad als bedoeld in artikel 5a, lid 3, van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren moet worden voorzien, gelden de hierna volgende bepalingen in plaats van de onderdelen 2 tot en met 7 van dit protocol.
2. Wanneer moet worden voorzien in een benoeming als bedoeld in dit onderdeel 9, zendt de president aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal een lijst van aanbeveling, voorzien van een door hem opgestelde toelichting, waarbij gevoegd de curricula vitae en een persoonlijke motivering van de kandidaten.
3. De lijst van aanbeveling bevat de namen van drie kandidaten die in aanmerking komen om op de voordracht voor benoeming geplaatst te worden.
4. De president zorgt, gehoord het presidium, ervoor dat een profiel met het oog op de benoeming voorhanden is.
5. De president treedt in overleg met de voorzitter dan wel de president van het orgaan dat in hoogste ressort met bestuursrechtspraak is belast en uit welk orgaan in de benoeming moet worden voorzien, over mogelijke kandidaten die lid zijn van dat orgaan en die op basis van het profiel in aanmerking kunnen komen om op de lijst van aanbeveling geplaatst te worden.
6. De president verzoekt, gehoord het presidium, enkele leden van de Hoge Raad een gesprek te voeren met de mogelijke kandidaten. Deze leden brengen schriftelijk verslag uit aan de president. De president agendeert het verslag voor de eerstvolgende vergadering van het presidium.
7. Het presidium neemt een principebesluit over plaatsing op de lijst van aanbeveling van de kandidaten en over de volgorde van de kandidaten op de lijst.
8. Daarna consulteert de president, in aanwezigheid van de procureur-generaal, de kamers en het parket over het principebesluit.
9. Indien vanuit de kamers en het parket geen bezwaren worden geuit tegen de voorgestelde kandidaten, kan als vaststaand worden aangenomen dat de Hoge Raad het besluit heeft genomen tot plaatsing op de lijst van aanbeveling van de voorgestelde kandidaat en tot de volgorde van de kandidaten op de lijst.

10. Slotbepaling

In gevallen waarin dit protocol niet voorziet, beslist de president, gehoord het presidium en, indien het niet gaat om gevallen waarop onderdeel 9 van toepassing is, de voorzitter van de commissie.

Toelichting

De interne procedure om te komen tot een lijst van aanbeveling aan de Tweede Kamer kan allereerst betrekking hebben op een plaats van raadsheer. In artikel 5c, lid 6, eerste volzin, van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren (hierna: ook Wrra) is artikel 118, lid 1, van de Grondwet als volgt uitgewerkt: 'Wanneer bij de Hoge Raad een plaats van raadsheer openvalt, geeft de Hoge Raad daarvan kennis aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, onder meezending van een door de Hoge Raad, na overleg met de procureur-generaal bij de Hoge Raad, opgemaakte lijst van aanbeveling van zes kandidaten, ten behoeve van de door de Tweede Kamer der Staten-Generaal op te maken voordracht van drie personen'. De totstandkoming van deze lijst van aanbeveling is in dit Protocol beschreven onder 2 tot en met 8.

Daarnaast kan de interne procedure betrekking hebben op een plaats van raadsheer in buitengewone dienst voor een persoon die als lid is benoemd in een ander onafhankelijk, bij de wet ingesteld orgaan dat in hoogste ressort met bestuursrechtspraak is belast. Artikel 5a, lid 3, Wrra maakt zo'n benoeming mogelijk. Artikel 5c, lid 6, tweede volzin, Wrra houdt in dat de al aangehaalde eerste volzin eveneens van toepassing is wanneer een plaats van raadsheer in buitengewone dienst als bedoeld in artikel 5a, lid 3, Wrra openvalt, met dien verstande dat de lijst van aanbeveling dan drie kandidaten bevat. De totstandkoming van deze lijst van aanbeveling is in dit Protocol beschreven onder 9.

Dit protocol heeft geen betrekking op de wijziging van een benoeming in het ambt van president, vice-president of raadsheer in een benoeming in het ambt van raadsheer in buitengewone dienst als bedoeld in artikel 5a, lid 1, Wrra.

De eerste versie van het protocol is vastgesteld door de rechtsvergadering van de Hoge Raad der Nederlanden op 12 december 2018 en per die datum in werking getreden. Nadien is het protocol gewijzigd door de rechtsvergadering op 22 april 2021 in verband met de Wet amicus curiae en kruisbenoemingen (Stb. 2020, 416 en Stb. 2021, 281), waardoor de benoeming van raadsheren in buitengewone dienst als bedoeld in artikel 5a, lid 3, Wrra mogelijk is gemaakt. Het gewijzigde protocol is per 1 juli 2021 in werking getreden. Na een evaluatie van het geldende protocol heeft de rechtsvergadering een herziene tekst vastgesteld, die per 1 mei 2022 in werking is getreden.